

ZF 72336

4(1924) no. 1-50

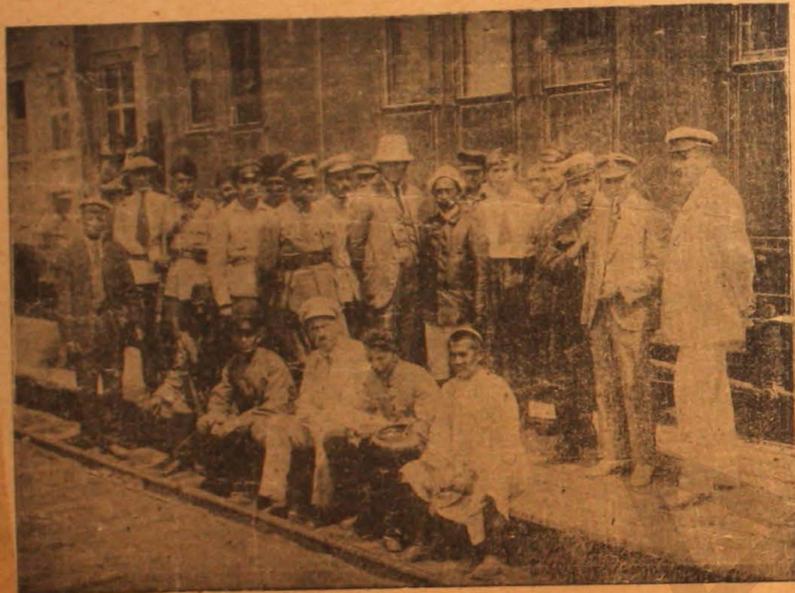
امنا وعا

م ١٣٣٧ ع

الحافرة مي

سال اول

شماره (١)

الآن

ده افغانان کابل
 سر دیر
 سید محمد قاسم
 همه امورات تحریریه بنام
 اداره فرستاده شود
 در هر حرکت و اصلاح مقالات
 وارده مختار است
 در هر هفته یکبار نشر میشود
 رانیکه درج نشود اعاده میشود

امان

از ابناء وطن هر که اهل دیده شد بدون خواهش
 جریده برایش فرستاده میشود

قیمت سالانه
 از وزراء و اعیان دولت بقدر
 معارف دوستی شان
 برای مکاتب و کتب خانهای ملی
 و معاونین و وقایع نگاران (فخری)
 رایگان
 از عموم خریداران در داخله
 (۱۲) روپیه کابل در خارجه
 نیم پوند انگلیسی با محصول پوسته
 از طلاب و محصلین نصف قیمت
 ششماهه
 داخله خارجه
 (۸) روپیه (۷) شلنگ

تاریخ شمسی اول نور ۱۳۰۲ شمسی مطابق ۴ رمضان ۱۳۴۱ قمری تاریخ انگریزی ۲۱ اپریل ۱۹۲۳ عیسوی

فهرست مطالب

- مطبوعات - جشن با شکوه بشعبین سال اعلان استقلال افغانستان -
- (حوادث داخله) : - تعطیل روزنامه افغان - تعطیل مجله معرف معارف - شکست مکتب ملی ورود موکب اعلیحضرت
 زلی به کابل - تشریف آوری و زبر صاحب معارف به دارالمعلمین - طام اسلام : - اطلاق جناب غازی مصطفی کابلپنا
 زکام و لوزار - مراجعت دسته جهازات هوائی و بحری انگلیس - اعتراض نماینده کان بین الهی - رهائی رئیس ملی
 سرها سعدزغلول - تشریف به اسلام
- (حوادث خارجه) - بودجه معارف فرانسه - اهتمام دولت برطانیه به تعلیم ابتدائی - بزرگترین آبشار دنیا -
 اختراعات جدید - جریانات جاپان - جمهوریتهای ساوتی - اوضاع بلغاریه - جریانات رور -
 (قسمت علمی) : علم - فن تعلیم و تربیه - قسمت اخلاقی : اخلاق چیست قسمت اجناسی : حیات و غایب حیات قسمت ادبی :
 بیات چیست - یک غزل آزاد - ناول مانن لسک

بسم الله الرحمن الرحيم

مطبوعات

باز گو از نجد و آزاران نجد
 نادر و دیوار آری بوجد

در همه عالم نخستین وسیله و نیکوترین واسطه انتشار معارف
 رواج آئین عدل و داد (که مصفودغائی از تشکیل دول و ادارات
 منظور نهائی از نصب مامورین و تکمیل داشت عسکر ، حفظ

و اجرای همین امور است) مطبوعات بوده و هدیت و این معنی
 امروزه از بدیهیات و نزد هر کس از قضایای مسلمه است .
 بنامه علیه جریده نگاری بزرگترین کار و مهم ترین وظیفه است
 و جریده نگار از محترم ترین اشخاص : ملی اینطور است و باید
 هم چنین قسم باشد زیرا که جریده نگاری یعنی خادم بی غرض دولت و
 ملت مذهب اخلاق عموم ناظر افکار جمهور ، طیب حاذق کم اجرت
 که جهت دفع اسراف هیأت اجناسیه و مملکت کوشش می نماید .
 و جریده یعنی نسخه طیب (شفا بیدت داروی تلخ نوش) آبیاج
 مقامی در نظر عقلا و دانشمندان بالا از این خواهد بود که شخص
 نویسنده مقداشته باشد عملیات خوب باید افراد مملکت را موادعیت

قرار دهد و مردم را براه سعادت داری سوق دهد و کند و از ممالک و خطرات قبلاً آگاهی نماید و مانند واضع خیرخواه و ناصح مشفق آنان را بزبان نرم و شیرین باسلوب حکیمانه اندرز و نصیحت فرماید و در امور حیسانیه با آنها مشورت و صلاح بدستگاه اظهار نماید

جهت اجرای این وظیفه و استفاده از مطبوعات آزادی مطبوعات لازم و در کار است (که الحمد که نظام اساسی دولت ملیت مان دارای همین اصل است) آزادی مطبوعات گفتیم اما چگونه آزادی اصلی آزادی آن نیست که نگارنده ما مطالب دولت و حال و احتیاج وطن را ملاحظه نموده آنچه بنویسند می آید بنویسند ، بلکه باید آزادی خود را در حفظ حقوق دولت و ایثاری وطن و وطن ، صرف نمایند . هیچ دولتی که سلف و فکر شان سلامت و سعادت سال ملت و وطن است به آزادی قلم اینگونه جراند که بیان شد مساعده می فرمایند . و اجازات محررین آن می افزایند زیرا هر کسیکه این وظیفه مقدس را در عهده میگیرد بزمه حیت اوفرض است که سخن جز از در صلاح نکوید ، و راهی جز خیر دولت و ملت و وطن نه بود (ولی صلاح حقیقی و خیر واقعی نه صلاح و خیر خیالی و وهمی) هر طایفه ای (لهذا جاره جز راست گفتن و حق نوشتن ندارد .

جریده که نگارش آن مبنی بر ایضای این مقصود مقدس بوده باشد جز خود خیرشان و متجاوزان هیچ کس ایراد نمی نماید و گروهی هم که ایراد می نمایند در واقع نفس الامر دشمن دولت و هیئت اجتماعیه بودنشان محقق است ، برادشمن هرگز رضاعدهد طرف مقابل برقصان خود آگاه شده و باصلاح مقاصد خویش پردازد .

باز من آنکس هوا خواه هست
که کسود فلان خار در راه هست

جریده نگار هم چون که بشرست خالی از سهو و خطا نخواهد بود اگر وقتی از جریده نگارایک منظور نظر و نیت شان چیز حسن خدمت بدولت و ملت و وطن نبوده و نیست برضاً خطا و سهوی سرزند یا جریده در حق تکدام شخص هم پیشه و خان و لوازمه مقرران حضور بوده باشد بعضی خیرخواهی دولت و ملیونها اولاد وطن یعنی هیئت مجموعه ای ملت به ادای فریضه پرداخته حقیقی را بنکارند نباید مورد تکذیب شود ، بلکه اگر جریده نگار از تمدنی یک وزیر یا یک عالم یا یک اداره سخن راند چنانچه درست نوشته در خود

و دایسته مکافات خواهد بود زیرا جهت مرکز کل خدمت مفتش را حسن ایفا نموده و فریاد در مانده کان و بچاره کان را با سمع زمام دار کل رسانیده و اگر سهو و خطائی در نشریات او باشد تدارکش ممکن است و ازان معنی مضر تیکه اصلاح پذیر نباشد حاصل نمی شود ، منها اگر واقعا سهو بزرگی نموده باشد بعد از آنکه حیث منصفه اندازه که بر سهو خود متنبه شود او را آگاه فرمایند .

مقصود مان از بیانات فوق القدر این نیست که بر کسی در صدد اعتراض برآیم بلکه میخواهیم اهمیت مطبوعات و آزادی نطق و قلم را بحضور عموم عرضه داریم تا از حقیقت باخبر باشند و از هویت جراند و اغراض نگارشات و صورت استفاده ازان مستحضر گردند چه این هم یک مسئله خیلی مهمه است که ترقیات و تعالیات عصر به مملکت و ملت وابسته بآن است ، و وظیفه جراند است که عموماً دائماً با مثال اینگونه مسائل مهمه متذکر و خیر سازند و جمهور را به مسلك و مرام و عقیده خویش واقف و بصیر نمایند تا کسی پیش از تامل در اطراف نگارشات و نثر دو اثرات فرمایشات آن ، عصبانی نشود و به تجاوز اقدام فرماید و آب نادیده موزه نکند چرا که با جریده نگار هر چه می نویسد از روی دیانت و وطن خواهی و ملت دوستیست و دائماً طبیعت ملک و ملت را محسوس کرده اند و قدر امکان بنشر حوادث و مقالاتیکه منافع و خیر وطن و دولت در اوست می پردازد و مطالعات خیر خواهانه خود را بطور ادبانه و بیطرفانه می نگارد .

از طرف دیگر جریده نگاران هم مسبوق باشند که تنها قوه قلمی جهت نامه نگاری کافی نتواند بود باید کسیکه پایه دایره مطبوعات می نهد و خسود را خیر خواه عموم بجاوه میدهد بعد از آگاهی از علوم ضروریه و بصیرت کامله در فنون لازمه این کار ، قادر باشد بر آن که موافق طبیعت ملک و ملت سخن راند و آگاه باشد که مسلك امروزه دولت چیست و افکار ملی بجه مشغول است ، و چگونه اصلاح مملکت تواند شد و پولتیک و مناسبات دولت با دول اجنبیه در چه درجه و صر کرسست و هرمان که از دانستن اوضاع ملک و دولت و فهم و درجات افکار اجنای وطن و معرفت احوال عالم عاجز باشد چگونگی می تواند وظیفه جریده نگاری را بطور شایسته و پسندیده ایفا نماید جریده نگاری که دارای صفات مذکوره نباشد هم بمتافع عمومی خلل وارد می آورد و هم خودش را مورد ملامت می سازد و هم ، هم مسلمانان هم خود را بدنام می کند .

خلاصه باید مسلك جریده مستقر و جریده نگار باخرد و قتیکه جریده نگار حتی الا مکان دارای صفات مذکوره باشد افراد ملت و اولیای دولت نیز نگارشات او را بنظر احترام دیده سوء ظنی در حق او روا نمیدارند و هدف اسهام ایرادش نمیزانند تا فکری و قلمش آزاد بوده بتواند حقائق امور را واقعا بدون هیچیک شائبه و مدامنه برای بصیرت و خیرت عموم انکار و اظهار نماید

بنازم قریحه زکیه اعلی حضرت غای را که فکر رسایش به حقیقت جریده نگاری و وظیفه جریده نگار رسیده چنینکه

این عکس در برلن بتقریب کامیابی جناب پروفیسر غلام محمد خان (رسام شهر و مدیر مکتب صنایع مان) در امتحان گرفته شده - در وسط خود موصوف است و نمبر (۱) که بطرف راست او نشسته جناب پروفیسر برونه یاول مدیر عمومی مکتب صنایع نفیسه برلن نمبر (۲) که بطرف چپ او نشسته جناب پروفیسر کوخ رسام مشهور برلن نمبر (۳) که بطرف چپ او ایستاده جناب موسیو میخیل مدیر مطبع دارالفنون صنایع نفیسه برلن نمبر (۴) جناب شکری افندی مترجم

معاون و مدد کاری در انتشار اخبار نداشتند ، باوجود آن شب و روز زحمات فوق الطاقه را متحمل گشته روزنامه مبارکه را تنها جریان میدادند ، با این زحمت کشی آقای مدیر رغبت خوانندگان و مشتری کین را روز بروز در تزلزل و تنزل میدیدیم معلوم است در صورتیکه صرف مساعی شود و عموم خواهان استفاده نباشند نتیجه چه خواهد بود ؟ لاجرم از ابتدای حمل سنه ۱۳۰۲ روز نامه را حاضر تعطیل نمودند ، از خداوند مسئلت داریم

مؤکب هایونی سمت مشرقی شرق اجلال انداخت مدیر جریده (اتحاد مشرقی) را به حق حقا کونی و راستی راست نویسی بحضور عموم تذکیر ارشاد نمودند

تعطیل روزنامه افغان

مدیر محترم روزنامه افغان چون تنها دست و علاوه بران امورات مطبوعه لیتو کرافی ماشین خانه هم بپسیده شان بود ، و

که مدیر موصوف ببقای امورات محوله شان موفق بوده ملت را شوق و ذوقی پیدا شده باز بجزریان روزنامه افغان توفیق یابند .

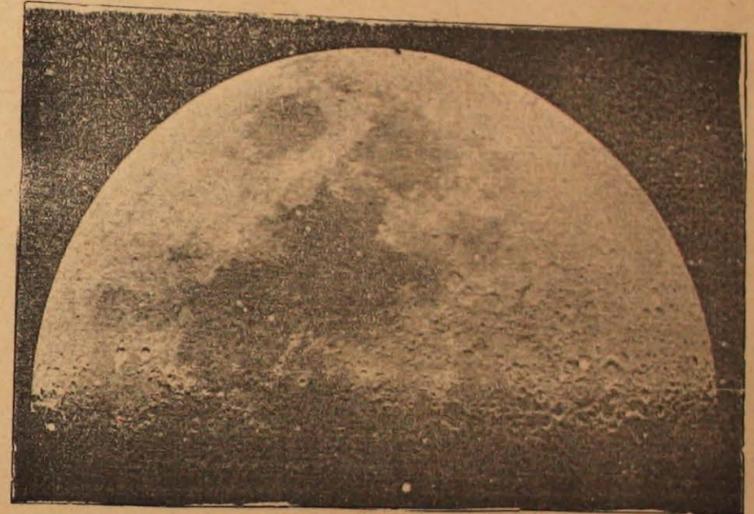
تعطیل معرف معارف

قبل ازین مجله معرف معارف با بوردنگ مرغوب و ترکیب درست و خوب جلوه کرافتار قارئین فائده بخش هواخواهان معارف میکردید ، غالب مقالات آن از افکار و قلم های تربیت

یافتگان نمر رسیده معارف بود . چون آن‌ها آن‌ها را بر سر رسیده در فائده رسانای اطراف وطن منتشر گشتند و بجز اطفال و بنا کردن ابتدائی در آنجا نماند در صورت موجوده از گفتار ابتدائی شاگردان نو آموز افاده نام منصور نبود ، و نیز چونکه مراقبت مکتب تضات و حکام و اصول دفتری زیاده بر تنظیم مدرسه حبیبیه بدوش جناب محترم مدیر صاحب افتاده بود اگر چه جناب مدرس صاحب اظهاری نمیکردند اما واقعا تحمل این قدر بارها از توان شان دور بود بدان سبب حاضر امعطال شد . نونهالان وطن شاگردان مکتب اگر خواستند انتشار افکار و مقالات خود باشند ، ایمن افغان برای نشر مقالات شان بکمال خوشی حاضر است .

شکست مکتب ملی

مکتب مبارک که طبعه ملی که از همت عالی (ع ، ج ، س ، ۱۰۱) وزیر صاحب جریده بترتیب اطفال وطن آغوش پرورش باز کرده بود با وجود مصارف آنرا شباروزی و دریشی و غیره ضروریات استفاده که جناب موصوف ازان مدنظر داشتند بظهور نیامد بنا بران مکتب مذکور حاضر امعطال ، و طلبه اش بمکتب منتشر گشتند - شنیده شد که جناب جلالخان خیال نیکومال درستی را سنجیده در تعطیل مکتب مذکور اجازه دادند ، یعنی بمخارج مکتب مذکور که از کسبه قوت میدادند چند نفر نوباوه کان وطن را برای تحصیل بخارج می فرستند -

شب (۲۴) جدی به رصد خانه برلن رفتم و در دوربین بسوی فضای لایتنای نظرانداختم فقط همین يك قطعه ابر بنظر آمد که در علمهای نهایت بعیده واقع است روشنی آن مثل روشنی ماه بنظر می آید غیر ازین چیزی دیگر ندیدم آنچه قابل حیرت است دوری مسافت آن است که در (۱۰) هزار سال نور از آنجا تا زمین میرسد و قتیکه نور فقط در يك ثانیه (۳۰۰) هزار کیلومتر می رود [سید هاشم ، نقش محصلین افغان در المائیه]

وروسادات امور اعلی حضرت غازی بکابل اعلی حضرت محبوب القلوب مات ، که چندی برای شخص احوال رعایای سمت شرق حضرت فرمای لغان و جلال آباد بودند بعد از اختتام امورات آنجا و باز پرس احوالات رعایا و اصلاحات ضروریه آنولا بمعبت مملعه مر کاب حضور شاهانه بتاریخ دوم حمل رونق افزای کابل شدند -

در جنبه وزارت بناهی تشریف فرمای دار المعلمین میشدند ، طلبه و معلمین دار المعلمین و مکتب ترقی شبهه آن باستقبال شان از سخن مکتب آدهن دروازه آن صف بسته تنظیم بودند ، و قتیکه بتشریف قدوم خود دار المعلمین را افتخار بخشیده ، بجای معینه خود قرار گرفتند و از معلمین و طلبه احوال

تشریف آوری وزیر صاحب معارف به دارالمعلمین دارالمعلمین که يك قاریک معلم سازی نهاده میشود ، و توجه بان خبلی اهمیت دارد ، چه : نامعلم با کفایت و لیاقت بروی کار نیاید ، تربیت قوای روحانی اطفال بکزیست و درین

رسی نمودند ، اولاً ز کربانم طالب العلم ابتدائیه چهارم مکتب ترقی بلهجه مصوبانه خود چند آیت از قرآن حید تلاوت نموده سپس بلبل دبستان ترقی اختر محمد مصنفی مذکور بیای ادب ایستاده پس از استیذان بخیر مقدم هذا مترجم شد

شکره زهم نجات آمد	تن پز سرده را حیات
فرحت تازه بهار و داد	تاو ز بر ملک صفات آمد
از قدوم مبارکش بخدا	روز ما چون شب برات آمد
نشئه کامان وادی غم را	خوشتر از دجله و فرات آمد
بیت جز علم و حلم شیوه شان	خلق خوش را همین مهات آمد
بهر باشد وجودت آجیات	شکره که یاد مات آمد
مقدمت در ره رات انجما	مزده عیش را برات آمد
شکر آن نعمت بزرگ زما	حائب علم التفات آمد
علم ز رفیع تنزلات کند	علم اصل رقیات آمد
علم باشد که کشای هم	علم حلال مشکلات آمد
علم بیادیس متین دارد	بایه جهل بی نجات آمد
هر چه هست ایراد انعام است	عبر او جمله زهات آمد
روشنی خط رقی ها	قلم و کاغذ و دوات آمد
هیچ دانی که انتشار علومه	از کما سر در جهات آمد
از وجود شهشه غازی	که چو ابر کوه و دهذات آمد

بدعایش کنیم ختم سخن که عالین زوا حیات آرسلم زنده ماداشه معارف و سیت علم نامایه حیات امید

پس ازان (ص) عبدالستار خان نطق مختصری در تبریک ورود شان ایراد نموده حضور جلالخان بی مهربانهای زیادی به معلمین و اطفال نموده ، باجرای امورات لازمه پرداختند - پس از انتظام بخشی و انعام کار و صرف تیرنی و جای وزارت تشریف بردند - انشاء الله از توجه شان بوی بهبودی استشمام می شود .

(جشن باشکوه نهمین سال اعلان استقلال افغانستان)
(در لندن به سفارتخانه افغانیه)

واقعه نکار مخصوص ما از لندن می نویسد : که مقربین تذکار نهمین سال اعلان استقلال افغانستان از طرف عالیقدر جلالت مآب عبدالهادی خان وزیر مختار افغانستان به دربار لندن ، يك جشن باشکوه و يك احتفال پر اجلال سفارت خانه افغانیه را ترتیب دادند از معارف و زرکان دعوت رسمی بعمل آمد ، در حضور عدده زیادی از محترمین و جماعه از رجال درجه

اول و سفراء پرشکوه جشن افزود ، بعد ازان که حضرات مدعوین حاضر و به مقاسات و کرسیهای خود آرام گرفتند ، عالیقدر جلالت مآب وزیر مختار افغانی نطق ذیل ایراد نمودند : امشب یادگار روز فیروز اعلان استقلال دولت افغانستان

است : - ما و دوستان ما امشب تجدید بیکتیر مسرت های خود را ، چرا که استقلال ما را موقع داد ، که ما باطراف خود نظر اندازیم ، چرا که ما فرصت یافتیم که برای عرض مافی الالب خود ، با تمام اعضای طایفه بشریت حرف بزنیم ، چرا که ما مسرت شرکت را در مسامی متعده عالم برای ترقی و فلاح نائل گشتیم : - مایباد گرفتن بسیار چیزها احتیاج داریم و اعلان آزادی و استقلال ما برای همین بود که ما از احتیاجات حیات و عصری خود واقف شویم -

ما پیشیندیم که ما میکشتمند که اول یاد کرد ، بعد ازان آغاز گشتیم ، اگر شما آب بازی یاد نداشت ، آب شمار غرق خوانند کرد ، ولی نما در ملت مبدی دیدیم مثلاً (میکالی) گفته بود ، نامه آب ندرائیم آب بازی آموخته نینوائیم ما نهایت نظر شکران می بینیم که بکسانی که این نشیبت اولین ما را بکف زدهای قبول آشوب کردند و در جهه آنها دولت بر ما بایه عظمی دولت یکصد ساله افغانستان جای موزون خود را نیکبرد من یقین دارم که آشوبیك ملت مستعد مثل افغان را که با ملیونها نفوس در دل ایشیا آبادند ، با آنکه ترقی خواغان و رفاقه سعادت طالبان انبای تشریف و در حق حیات و آزادی کوچک و بزرگ را مساوی میشمارند و وظیفه انسابت خود میدانند !

من از صمیم قلب از حضرت انیکه اثر شریف آورده اند شکر میکنم بعد از اختتام نطق جک جک ها و کف زدها تا (۳۰) نایه دوام کرد - پس ازار لاردهیدلی (سر کرده نومسل هادرانند) ایستاده در خصوص استقلال افغانستان و فعالیت و خوبی اعلی حضرت و افغانان سعی کرده و در ضمن نطق خود خبلی سخنان دلچسپ بیان نمود و در آخر قندج آب را برداشت و نوشه ، کنک جارج را نوشید و همه بیا ایستاده کنک کنک گفته ، يك يك جرعه نوشیدند ، و بیانی سلامی رسمی جارج را که بگذشته موریک حاضر بود بواخت و همه تا اختتام سلامی بیا ایستاده بودند ، همین که موزیک ما اختتام رسید همه بجای خود نشستند ، و بار لاردهیدلی جا بجهت مژمان و اعلی حضرت مقدس را تجویز کرده و يك اناره بطرف حضار عیان کرده بقیه

که بیادکار این روز فیروز برای اعلیحضرت و وزیر مختار این قسح های شربت را می نوشیم باز همه حضار بجا ایستاده ، کنگ کنگ گفته و قدح ها را یک بدیکر اشاره کرده جام صحت اعلیحضرت را نوشیدند ، و در آخر دسته موزیک بالقمه های خیلی شیرین ساز ملی افغانی « شام و صبا الخ » را نواخته همه مدعوین به تکریم و تنظیم نام بجا ایستاده بعد از اختتام همه بجا های خود قرار گرفتند ، درینوقت (امه سدود) سفیر بلجیم که شخصیت معمر ازجا برخاسته زبان انگریزی بیان کرد که من چندی قبل در شرف سفر نموده ام ، و از عادات و اخلاق شرقیان بکلی باخبرم ، شرافت نجابت اخلاق همه در وجود شرقیان ختم است علی الخصوص برای قوم افغان که در مخصوص خیلی معلومات دارم و امروز جناب وزیر مختار افغانی که یک نماینده ملت افغان است خوبتر باغمر بیان حسن رفتار خود را نشان میدهند و من از صمیم قلب تبریک این روز را بحضور سفیر افغانی و اعلیحضرت و همه افراد افغان (بایهان) تقدیم مینمایم فی الحقیقت هر سنجیکه سفیر بلجیم میگفت ، کویا کوه های متانت و سنجیده کی ، و خون از سخنانش می تراوید ، و هرچیز که میگفت از صمیمیت میگفت ، همین باعث بر همه اثر کرد لطف مذکور به بیخ ها و پیک جگه اختتام یافته برجای خود نشست ، پس از آن دوباره وزیر مختار ازجا برخاسته زبان انگریزی لشکر مهمانهای خود را نموده نشاند ، بعد بکان بکان از جای خود برخاسته و بچوکی سفیر مختار نزدیک شده بعد از تقدیم تبریک رخصت میشدند - بده نیم بجه شب مجلس اختتام یافت

(خبر های)

عالم اسلام

(نطق غازی مصطفی کمال پاشا)

بمناسبت سنه دوره چهارم رئیس مجلس کلان ملی ترکیه حضرت غازی مصطفی کمال پاشا در مجلس يك لطق فرموده اند که خلاصه مواد صرامش که مابین حوالی اتمام دارد مقررات ذیلست در نصف اول پارسل حصه قوت و مساعی خود مان را تأمین آن وظیفه حصر کرده بودیم که عبارت از کلاسو گیر کردن اردوی یونان را در حرم عصمت وطن ما بود . نشینی

و همچنین هیأت سفارتی که در زیر ریاست يك ذات که از رجال مهم ما باشد به نزد حکومت ایران روان کردیم که در حین مواصلت بطهران فوق العاده مظهر حرمت و محبت شده است مناسبات صمیمیه دوستانه که در میان ما و ملت های کلان برادر مانند افغان و ایران جایگزینست ، تقویه آن مناسبات نخبه امان ماست :-

(باز ترکان و لوزان)

بتاریخ ۱۳۰۲ مجلس لوزان رای نصفیه مسائل ترکیه و متفقین انعقاد مییابد هیئت مذاکرات ترکیه بریاست عصمت پاشا در همین هفته بطرف لوزان حرکت می کنند از زبان جراند چنان معلوم میشود که صلح صورت میگیرد .

مراجعت دسته جہازات بحری و هوائی انگلیس

چنان می نماید که دسته جہازات هوائی و بحری انگلیس از چناق و دار دنل به منازک خود مراجعت کرده اند و این هم از آثار و علامات تحقق وقوع مصالحه است .

اعتراض نمایندگان بین النهرین

نمایندگان بین النهرین معاهده منعقد شده بین النهرین را با انگلستان در سنه ماضیه رسمیت نشناخته و اعتراض خود را به تمام دول و کنفرانس لوزان اعلان داشته اند .

رهائی رئیس مصریها سعد زغلول

سعد زغلول که رئیس حزب اعتدالیون مصر است و مجرم طرفداری و کوشش در آزادی وطن از طرف حکومت انگلیس حبس و تبعید شده بود و در این ایام در حیل الطارق محبوس بود وطن خواهان مصر از مدتی است که در استخلاص او از هیچ کوه اقدامات خود داری نمی کنند در این روزها حکومت انگلیس بزحمتی او حکم داده ازین جا مستفاد میشود که غالباً قانون عسکری هم از مصر برداشته خواهد شد و تقاضای بین انگلیسها و مصریها بتوسط سعد زغلول صورت خواهد گرفت و مصر از نخبه استبداد لارد (النباشی) نمایندگانه اعلائی انگلیسی خواهد برآمد

تشریف به اسلام

در ایالت آدر بایجان يك دختر عیسائی مذهب مشرف باسلام شده -
يك نفر هندو در (لودھیان) مسلمان گشته و نامش شیخ محمد صادق گذاشته شده -

یک نفر هندو (کویال چند) نام در بنگال مشرف به اسلام گشته و نام او شیخ عبد الله گذاشته شده .
یک نفر هندو زن در (کو کوناه) داخل دین اسلام گشته و نامش مریم گذاشته شده -

یک نفر عیسائی در امرتسر مشرف به اسلام گشته و نامش مقبول الرحمن گذاشته شده -

از یکم شعبان تا یازدهم شعبان (۱۱) نفر مرد و زن از مردم هندو در (بتاله مسلمان شده اند -

یک نفر هندو (کرپارام) نام از گروه (آریه) که نسبت به اسلام سخت عداوت دارند مسلمان گشته نامش لطف الله نهاده شد
یک نفر هندو (نارا چند) نام قوم برهمن ساکن چون برضاورغبت خود مشرف باسلام شده نام او شیخ محمد گذاشته شده
یک نفر هندوی جوان (بلوت دای) نام مشرف باسلام گشته و نام او غلام قادر گذاشته شده -

در علاقه چون در این ایام بالغ به (۷۲۸) نفر مشرف باسلام شده اند .

یک نفر هندو (کویال داس) ساکن لاهور مشرف باسلام گشته و نام او محمد عمر نهاده شده :-

خبرهای علمی و معارفی

(بودجه معارف فرانسه)

بودجه معارف مملکت فرانسه بمبلغ (۱۲۹۰۰۰۰۰۰۰) فرانک بالغ میگردد . از مبلغ منبوره (۷۰۸۰۰۰۰۰۰) جهت تعلیمات عالیہ (۱۶۱۰۰۰۰۰۰۰) فرانک برای تعلیمات متوسطه و (۱۰۰۳۰۰۰۰۰۰۰۰) برای تعلیمات ابتدائی اختصاص یافته است . بودجه مذکور جهت سنه (۱۹۲۳) عیسوی به مجلس شورای ملی فرانسه پیشنهاد و بوجدت آراء تصویب گردیده است (مان)

(اهتمام دولت برطانیه به تعلیم ابتدائی)

اهتمام دولت برطانیه را به تعلیم ابتدائی و توسعه آن ، از مصارف او درین راه تصدیق میتوان کرد ، چنانچه در سنه (۱۴ - ۱۹۱۳) عیسوی (۳۱۰۵۰۷۰۰۷۸) بود و در سنه (۲۲ - ۱۹۲۱) عیسوی (۸۳۱۱۱۹۴۶) بود فقط برحکم ابتدائی صرف نموده است .

(رساله معارف)

بزرگترین آبخیز دنیا

تا اینوقت مشهور بود که آبخیز (نیاکارا) کلان ترین آبخیزهای دنیاست لاکن مطابق شرحیکه مجله ارمنان از یک روزنامه فرانسوی نوشته بزرگترین آبخیز دنیا در (کوان) انگلیس (کیانای انگلیس در امریکای جنوبی) نزدیک (کانجا) کشف شده است . آب این آبخیز از یک ارتفاع دو بیست و پنج متری به عرض یکصد و بیست متر ، یک متر مربع را برآز رازی است) پائین میریزد . بدون اینکه هیچ قسم مانعی در مقابل داشته باشد از نفع این آبخیز عیناً پنج برابر ارتفاع آبخیز معروف (نیاکارا) است و پیش ازدهه مقابل آبخیز ویکتوریا در (سامزنی) است در صورتیکه آبخیز نیاکارا پیش از (۱۷۵۰) هزار اسپ قوه ندارد .

اختراعات جدید

غیر جدید (مان) از برلن اطلاع میدهد که اخیراً یکی از مهندسان دانشمند و فاضل المانی وسیله کشف نموده که بدان واسطه از (هیدروژن) استفاده های حاصله از ذغال را بوجه اکل بدست می آورد زیرا احتراق گاز منبوج تولید مقدار فوق العاده زیاد حرارت می نماید . در این اواخر یک انجمن بین المللی جهت استفاده از این اکتشاف تأسیس یافته و مقصود هیئت منبوج این است که اختراع فوق الذکر را برای سرعت و بناخت مان جدید اما کن غروب شهاب فرانسه اعمال نموده بکار برند . فزیک دانهای معروف المانی بالاخص (اینستین) دانشمند مشهور یقین قطعی دارند که در تاریخ علوم اکتشاف مذکور حائز اهمیت فوق العاده خواهد بود .

(ستاره ایران)

حوادث خارجی

(جریانات جاپان)

توکیو - نشیت مرتجعین برای جلو گیری از نزدیکی و اتصال روس و ژاپون پیشرفتی حاصل نموده ، در پارلمان جاپان همه روزه اظهار نظر نمایندگان به نفعت نزدیکی روسیه و جاپان ابراد میشود از طرف نظریه قدغن شده است مجلس های سیاسی عمده برای اظهار حسن تمایل روسیه ساوتی داده نشود دولت جاپان قانون (برعلیه) تبلیغات بالشویی را القا

نموده است . علت صرف نظر کردن دولت ازین قانون نه تنها نظریات مخالفت آمیز هیئت جامعه نسبت بدان بود ، بلکه ابراز حسن تمایلات نسبت به روسیه نیز از موجبات آن محسوب میگردد -

از قراردی که جراند جاپان اطلاع میدهند (او چندا) وزیر امور خارجه جاپان به رئیس الوزرا اظهار داشته که نظر به حالات عمومی به سیاست خارجی جاپان ، قصد استعفا دارد ، و رئیس الوزرا جواباً متذکر گردیده است که مسئولیت سیاسی خارجی دولت متوجه تمام کابینه می باشد .

(روسیه و ژاپون)

توکیو - بمناسبت ورود رفیق ایوفه نماینده مختار فوق العاده دولت ساوتی روس در شرق اقصی به ابو کوکام تمام جراند جاپان مقالات خود را بمناسبت مناسبت روس و جاپان تخصیص دادند . روزنامه (کوزی) اشعار میدارد که اشغال ساحلین (سنکالین) مانع از تجدید و استقرار مناسبات عادی بین روسیه ساوتی و جاپان می باشد (جاپان تأیید) می نویسد . ورود ایوفه به دیپلوماهای ما فرصت و امکان میدهد که خطای امپریالزم جنگ جویانه را اصلاح نمایند ، و امید می رود تسریع استقرار مناسبات سیاسی و اقتصادی را در روسیه زیادتر می نماید .

(ستاره ایران)

(درجه و رتبه های ساوتی)

مسکو - روز گذشته داکتر (نانسن) بطرف برلن حینت نمود نماینده کانگرساریات خارجه و تشکیلات اجتماعی در بدرقه مشارالیه حاضر شده بودند داکتر نانسن در مصاحبه با نماینده از انس نیلگرافی اظهار داشت که در ایام توقف روسیه اطمینان حاصل نمود که وضعیت اقتصادی روسیه بمراتب معتدله نسبت به سال قبل بهبود یافته است لاکن امداد و مساعدت اقتصادی را باید ادامه داد تا بدین وسیله وضعیت اقتصادی نواحی غلطی زده ترمیم یابد .

(ستاره ایران)

مسکو - شورای مشاغل و مدافعه نظامنامه مجلس تجارتنی روس و مشرق را که مقصود از تأسیس آن ابراز مساعدت به نزدیکی و اتصال اقتصادی روسیه با بخارا و خوارزم و ایران و عثمانی و افغانستان و چین و ژاپون است تصویب نمود

مسکو - روابط دوستی با چین و مصر و فلسطین رقرار گردید (عصر انقلاب)

(تصویب قرارداد)

بی سیم مسکو - شورای کیسرها قرارداد منمقده بانترکت المانی موسوم به (بونگرس) را تصویب نموده بموجب قرارداد منبوج شرکت فوق الذکر - قی دارد که دستگاه های طیاره و موتوهای لازمه برای استقرار رابطه هوائی با اروپا و عثمانی و ایران و سکندی نیویا (سویدن و ناروی) تهیه نماید همچنین لوازمات عکس برداری از (آروپان) را فراهم آورده (عصر انقلاب)

التی مینم روسیه فرانسه

نظر به دخول عساکر فرانسه و اشغال اراضی (رور) المان و تصرفات قهرمانانه آنها قلمرو جمهوری (روسیا لزمی) المانی را دولت جمهوری روسیه (آتی مینم) ایدار محرب (داترابان)

مسئله فرانسه داده تهدید نموده است که در صورت ادامه اینکار دولت روسیه امر بخرجهزات تساکر خواهد داد چرا که اینگونه پیش آمدن قشون فرانسه در خاک المان که متعلق است بروس روسیه را المان سخت تهدید قرار میدهد (مهرمنیر)

سوء قصد به پادشاه انگلستان بی سیم مسکو - در اینستگاه راه آهن لندن یک نفر سر باز ناقص الاعضا میخواست باجوب زیر بغلش ضربتی به پادشاه انگلستان که از آنجا مرور می نمود وارد آورد سبامی مذکور از طرف نظریه دستگیر شد (عصر انقلاب)

اطهارات نماینده انگلیس مسکو نیویک عضو کونست پارلمان انگلستان در مصاحبه ماخبر از انس نیلگرافی روس اظهار داشت : بیداری جمع غفیر

(عکس مدیر معارف و معلمین و متعلمین مکتب شرافت (مرآت)

تمام جمهوری روسیه به (۱۳۵۰) نفر میرسد یک قسمت از رشوت - حوران به مجازاتهای مختلفه و حتی شدید ترین مجازاتها محکوم شده اند و قسمت دیگر در تحت محاکمه میباشد (ستاره ایران)

اشکال زانی برای انگلیسها ملسنکوف روس - اعضاء کونست پارلمان نیوسلادر مسکو کار کنان جراندرا ملاقات نموده اظهار داشته اند که هرچند علامات شورش در انگلستان هو بدست ولی روسیه ثابت فعلا از جامای دیگر برای انگلیسها اشکال زانی خواهد نمود و اول از هندوستان شروع خواهد کرد اوضاع بلغاریه

صوفیه - (اپریل) محکمه طالبه بلغاریه صورت محاکمه سه سالار و باقی وزراء بلغاریه را که هنگام محاربه گذشته بر سر کار

کار کران انگلستان شروع شده است و هضت کار کران انگلیس بواسطه وضعیات عملی یابانی پیشرفت میکند لاکن همینکه رنجبران انگلیس قیام نمودند یک قوه شکست ناپذیری را تشکیل خواهند داد مشارالیه قبل از عزیمت بخارجه اظهار داشت که در موقع توقف خود در روسیه ساوتی یقین حاصل کرد که وضع همیشه وزنده گانی کار کران روس بهتر از انگلیسی می باشد و کار کران روسی می توانست در مواقع سختی مساعدت در حق کار کران انگلیس ابراز دارند

پارزده پادشاه

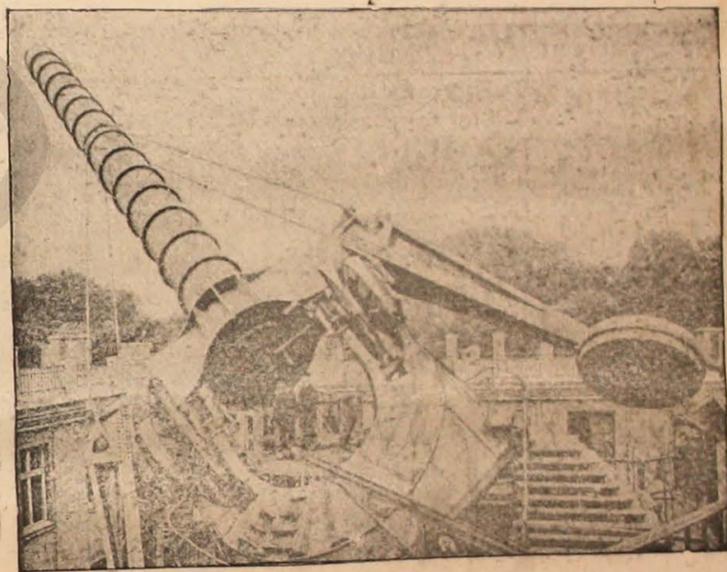
مسکو - بر طبق معلومات اخیر کلبه عدله ما مورین راه که بواسطه رشوه خواری و اختلاس از شغل اخراج شده اند در

وزامدار بودند اظهار و اعلان نمود که وزیر اعظم (رادو-کو) و پنج نفر وزیر دیگر محکوم به حبس عمری و سه سالار محکوم به (۱۵) سال حبس و سایر دیگر افسران نظامی و مامورین مدعی از پنج سال تا ده سال به جزای حبس محکوم شدند. و همه این مقصرین و مجرمین از حقوق سیاسی و کشوری تا که زنده اند محروم اند و حکم شده که از همه آنان مبلغ (۳۲) ارب از سکه بلغاریه بطور خسارت جنگ گرفته شود.

جریانات رور

علاقه رور و اطراف آن که فرانسویها اشغال نموده اند میدان مرج و مرج و آبر و گرفت و حبس و تبعید و اعدام

و شدت و فشار است روز به روز اوضاع آن مدتها شده می رود و بر غضب فرانسویها می افزاید درین روزها چند نفر از مدیران کارخانه مشهور کروپ را حبس و کارخانه را هم تقریباً تصرف خود آورده اند. جرمنی ها نیز عصبانی شده به مقاومت های منفی و اعتصابات و مقاطعه و عدم تمکین به فرانسه تشدد و دوام دارند اخیراً فرانسه و بلجیم هم بستوه آمده اند و می بینند که نتیجه مفید و خوشگوار نیست بنابراین چنان می نماید که باز مجلس برای مذاکرات درین قضیه قائم شود میگویند که جرمنی هم تمایل به تفاهم و مذاکره دارد.

دوربین بزرگ رصد خانه برلین. طول این دوربین [۲۱] متر و قطر دهن آن [۶۵] سنتی مترو وزن آن تخمیناً [۴۸] خروار کابل باین بزرگ و کرانی به بسیار سهولت حرکت میکنند. و یک موتور دارد که مطابق حرکت روزانه زمین دوربین را دور میدهد.

(قسمت علمی)

علم - غایب حیات آدمی سعادت دارین است. در یکی از شماره های آینده شرح بسوطی در غایب حیات و عمره حیات خواهد آمد) سعادت دارین و رهبر سعادت دارین عقل کامل است عقل دو نوع است فطری و آبی. عقل آبی در سایه تحصیل علم حاصل میشود. پس لازم بودن تحصیل علم خود به خود معلوم و هویدا می گردد هر کسی که عقل خود را برای سعادت دارین رهبر کاملی نماید او راست که تحصیل علم نماید و غیر ازین دیگر چاره نیست والسلام! ذاتاً دین مبین اسلام که همه ما مجبور فرمان برداری او هستیم تحصیل علم را بما امر می نماید اسان افغان برای آگاهی و رهبری خوانندهگان محترم خصوصاً

مالک عزیز خود ازین بعد دائماً در باره مزایای تحصیل علم و اصول و علوم ناقصه همیشه تحت این عنوان بیانات کافی خواهد نوشت

(تعلیم و تربیه)

افاده مرهم - انسان، انسان است به تربیت، و هیچ يك از اقوام بی آدم اگر چه وحشی بوده باشد بالمره از تربیت خالی نمیباشد. اگر کسی انسان را در حین تولد بنظر اعتبار در آورد خواهد دانست که زیست او بالاتریت از جمله محالات عادی است و اگر فرض کنیم که بالاتریت هم زیست او ممکن است بلاشک بود و باش او درین حالت اشنع و بدتر از بود و باش حیوانات خواهد بود.

تربیت که تعریف و توضیح ماهیتش در آینده مفصل ذکر میشود عبارت است از مجادله و مقاومت با طبیعت شخصی و طبیعت

بآن سعی و کوشش کنیم تا اگر عمل، ما را به آن قریب تر نمود خیر و اسباب سعادت نیک بختمی ما باشد و اگر از آن دور تر ساخت شر و اسباب بد بختمی ما باشد. کدام است؟ این همه يك سلسله سؤالاتی است که از آن علم اخلاق جواب میدهد.

پس علم اخلاق علمی است که توضیح می کند خوبی و بدی را و بیان می کند اصولی را که بایستی معامله مردم با یکدیگر بشیر همان اصول باشد و روشن می سازد برای انسان راه کردن کار های را که باید کرد.

باطل علم اخلاق کار های خوب و بد و اصول اقدام به کار های خوب و احتراز از کار های بد را نشان میدهد. اقدام به کار های خوب و احتراز از کار های بد را، وظائف اخلاقیه (و نیز وظائف وجدانیه) میگویند.

وظائف اخلاقیه را می توانیم به قسم اساسی تقسیم نمائیم (۱) وظائف نفسیه (۲) وظائف عائلیه (۳) وظائف نوعیه یا السایه که در کتب معتبره اخلاقیه قدیمه اسلامی از قسم اول به تهذیب اخلاق و از قسم دوم به تدبیر منزل و از قسم سوم به سیاست مدن تعبیر کرده اند. این سه قسم وظائف اخلاقیه آنقدر به هم دیگر مربوطند که همین که یکی را خلل رسید محال است که آن دو دیگر متاثر نگردند (آینده اش در آینده)

(قسمت اجتماعی)

حیات و غایب حیات

شبهه نیست که شکل حاضر کائنات عبارت از حیات است اگر حیات نباشد هیچ چیزی نخواهد بود می توان گفت که اهمیت تمام کائنات مبنی بر اهمیت حیات است اینکه ما هم اول مباحث این قسمت را بآن اختصاص نمودیم. حیات چیست!

حیات در مذهب تشکلمین: صفی است که اقتضای حس و حرکت می نماید. در مذهب حکمای قدیم حالتی است تابع اعتدال مزاج نومی و متبوع حس و ادراک، و در نزد حکمای عصر حالتی است که از امتزاج و اجتماع (اجزای فرده) حصول می پذیرد. در مذهب حکمای عصر تمام کائنات عبارت از حیات است. هیچ جسمی نیست که در وی نومی از حیات نباشد اما در مذهب تشکلمین: حکمای اسلامی و حکمای قدیم هر جسمی که حس و حرکت دارد حیات هم دارد و هر جسمی که این دو ندارد حیات نیز ندارد. همین مذهب موافق اصطلاح عوام است. و عرف هم جسمی را زنده میگوید که حس و حرکت داشته باشد لاکن این حیات، حیات حیوانی است و انسان

محیطی و علاج آن اهم از اینست که آن تربیت در نیامان بوده باشد با حیوانات بالسان. تربیت اگر نیک باشد طبیعت را از خص به کمال و از خست بشرف میرساند و اگر نیک نباشد البته حالت اصلیه طبیعت را تغییر داده موجب تنزل و انحطاط آن خواهد شد و این امر بر ارباب فلاح و مقتدین حیوانات و مریدان اطفال و ناظران ولایات و عمالک و رئیسان ادبیه بخوبی ظاهر است و باطله - من تربیت در این عالم ثلثه (نبات - حیوان - انسان) باعث همه کجالات و همه خوبهات و سوء تربیت سبب هر گونه قص و همه بدیها و زشتیها است.

چون این فهمیده شد باید دانست اگر قومی از اقوام به تربیت حسنه تربیت شوند جمیع طبقات و اصناف آن بر حسب قانون سائب طبیی بسیاره کی متفقاً بجهت پیش آمده و بترقی می بینند و هر صنف و هر طبقه آن بر حسب مراتب و پایه خویش در اکنسات کالائیکه در خور اوست سعی می نماید و آن کجالات را تحصیل می نماید و همیشه اصناف آن قوم بر حسب مراتب خودها در توازن و تعادل خواهند بود و هر گونه اشخاص بزرگ یعنی سلاطین عظیم الشان و حکماء فاضلین و علماء متبحرین و مطمئن کاملین و صنایع عارفین و دارعین مامرین و دیگر ارباب حرف بارعین در آن قوم بوجود خواهد آمد و اگر آن قوم از حسن تربیت بدرجه برسند که سلاطین آنها از سلاطین سایر اقوام ممتاز گردند باید دانست که جمیع طبقات آن قوم نیز از جمیع اصناف اقوام دیگر ممتاز خواهند بود چرا که کمال رقی هر صنفی مربوط است به رقی سایر صنایع، این است قانون کلی و ناموس طبیعت و سنت آلهه (باقی دارد)

قسمت اخلاق

تعمیر

همه ما بر کارها عملیاتی که از کسی می بینیم یا می شنویم حکم می نمائیم که: خوب است یا بد، خواست یا شر، درست است یا خطا، این حکم کردن بر کارها و عملها به خوبی و بدی مادی است طبیی برای سایر مردم از اشراف و فقراء، و علماء و جهلاء و بزرگان و خوردان، چه در کارهای بزرگ و چه در عملهای خورد و در چنانچه بر زبان فحش در مسائل شرعی، و بزبان صائین در صنایع - بی بزبان اطفال در بازی های شان همین گله: خوب است یا بدست جاری است.

پس معنای خوبی و بدی چیست؟ و کدام مقیاس است که بآن بتوانیم اعمال خود را بسنجیم، و بدانیم که خوب است یا بد؟ و عبارت دیگر از قایت و منظوری که باید برای رسیدن

و خواه بطور نوشتن و محفوظ داشتن در کتب ، چه ، قبل از
 آنکه خط در میان ملتی متداول شود سخنان خوب خود را فقط
 بوسیله از بر آوردن و با اولاد خود آموختن ، برای آیندگان نگاه
 داری میکنند . و پس از آنکه خط متداول شد بهر دو طریقه
 ممکن است ، لیکن اعتقاد بر نوشته است (دبستان)

غزل

(اثر طبع آقای میر محمد علی خان آزاد معاون)

سفارت افغانستان در ایران

زدی تاشانه زلف عنبرین را پریشان روز کردی مشک چین را
 ز زلف تیره و رخسار روشن زدی بهم اساس کفر و دین را
 منت ای اشک کفتم کرد خندان تو رفته رفته گل کردی زمین را
 بمن آن کج کله کر راست میبود ز دستم کی فشاندی آستین را
 راه عشق پیش با همسید مکن تعریف عقل دور بین را
 مگو شیرین لب من تلخ با من مکن آلوده زهر و انکبین را
 دل (آزاد) در عشقت بسوزد گل صد برک داغ آستین را

(ناول مان لسکو)

رای آن که هر صنف ارباب ذوق از قرائت امان افغان حظ
 بگیریند ، استفاده بکنند بسیار شیرین یعنی سرگذشت عشق
 و عاشقی (شوالیه دیگری) فرانسوی را با (مان لسکو)
 ی فرانسوی ، از تالیفات (لابه پروست) زمان نگار معروف
 فرانسه که از (۱۶۹۷) تا (۱۷۶۳) میلادی زنده گانی
 نموده است و ابوالقاسم خان پسر مرحوم میرزا محمد علی خان
 شمس الشعراء (سروش) اصفهانی آن را از فرانسوی به فارسی ترجمه
 نموده و بیسی نکات اخلاقیه را از حیث معنی و فصاحت کلمات و بلاغت
 عبارات را از روی الهامه داراست اندک اندک در صفحات امان
 افغان درج می نماید و انشاء الله که در یک دوره سال تمام همه ناول
 اشر خواهد شد و من الله التوفیق :

(مان لسک)

(بنام یازدهم هجرت)

قبل از آنکه بسخن لازم است خاطر نشان مطالعه کنندگان تمام
 که (شوالیه دیگری) را اولین بار در یک ملاقات کردم این
 واقعه تقریباً شش ماه قبل از منیعت من به (اسپانی) اتفاق
 افتاد هر چند از کلبه خود ندرتاً بیرون می آمدم ولی نظر
 به عبتی که بدختر خود داشتم محض رضیه خاطر وی گاهی عبور
 می شدم که سفرهای کوچکی نمایم و هر قدر زودتر ممکن می شد
 مراجعت مینمودم (بقی دارد)

را به سائر حیوانات در خصوص این حیات فرق نیست . حال
 آن که در میان آثار حیاتیه انسان و سائر حیوانات فرق کلی
 مشاهده می کنیم ، پس ناچار خود بخود می اندیشیم که همیا
 این فرق از کجاست ؟ اگر مشاهده حیات ممکن می بود جواب
 این سوال آسان بود لان از آنجا که حیات امر معنوی است
 و دیدنش امر ممکن نیست بنابراین چاره نداریم بجز اینکه به بطریقی
 انتقال از اثر بمؤثر و علت این فرق را از آثار حیاتیه بشر
 جویا کردیم . و از برای اینکه در این خصوص آثار حیاتیه
 آدم فکری پیدا کنیم باید تاریخ بشریت مراجعت نمایم
 (باقی دارد - از کتاب رهبر نجات)

(قسمت ادبی)

(ادبیات چیست ؟)

ادبیات مرزبان ، عبارت است از مجموع سخنان خوبی که
 به آن زبان گفته و نوشته شده که با قطع نظر از جهت معنی و
 موضوع فقط از جهت لفظ قابل مآذن و نگاهداشتن است یعنی
 چنان نیست که موقوف بمفهومند مثل آن بگویند یا بنویسند همه
 کس با سالی بتواند گفت یا نوشت -

مثلاً یک مکتوبی که بگنفر محرر از برای کسی مینویسد
 اگر مفقود شود هیچ نمیشود ، زیرا همان محرر و یا محرر دیگر
 همان اجرت نظیر همان مکتوب را خواهد نوشت اما اگر یک صفحه
 از کتاب سعدی و یا خسته نظامی مفقود شود جای تأسف است ، زیرا
 بساقی نظیر آن بدست نمی آید ، لهذا نظم و نثر سعدی و خسته
 نظامی از ادبیات زبان فارسی است و نگاهداشته می شود و خواهد
 شد ، و اما مکاتیب که محررها برای مردم می نویسند پس از آنکه
 موقعش گذشت حاجتی بان نیست و قائده ندارد . (دعبل) خزاهی
 میگوید : ان اذا قلت بیثامات قائله - ومن قال له ، والبیث
 لم یث - یعنی شعر من چنان است که بگردن من و آن کسیکه
 آن شعر برایش گفته ام نمی خورد و پس از مامردو ، زنده خواهد
 بود . و نیز در ضمن قصیده می گوید

بوت ردی الشعر من قبل الله

و جسیده یبق وان ملت قائله

یعنی شعر بد قبل از کوینده اش میبیره ولیکن شعر خوب
 بعد از مرگ کوینده هم باقی می ماند . چنانکه همین اشعار دعبل
 از قریب دویزده قرن به یادماند و قریباً پس از آن هم هنوز خواهد
 بود .

پس ادبیات مرزبان نظم و نثر است که قابل مآذن و نگاه
 داشتن باشد خواه بطور از بر آوردن و محفوظ داشتن در اذهان .

در جہاب خانہ حروفی دار السلطنتہ کابل طبع کردید